

ชื่อโครงการ : รูปแบบการจัดการน้ำบาดาลให้ถูกหลักสุขาภิบาลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านเก่าน้อย ตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย : นางสาวจิราภรณ์ หลานคำ นางสาวนิตยา จิตบรรเทิง นายสมเจตน์ ทองคำ
นายอำพร ผาคำศรี และนายสายันต์ จันทศิริ

บทคัดย่อ

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการน้ำบาดาลของชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2) ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ส่งผลต่อคุณภาพน้ำบาดาล 3) ศึกษาคุณภาพน้ำบาดาลที่ชุมชนใช้ในการอุปโภคบริโภค 4) หารูปแบบการจัดการน้ำบาดาลให้ถูกหลักสุขาภิบาลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการและกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนระหว่างกันในห้องวิจัย ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่พัฒนาโจทย์วิจัย สร้างเครื่องมือวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม การจัดเวที และสำรวจภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตรวจสอบร่วมกัน นำข้อมูลมาวางแผนกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมตามแผน จัดเวทีนำเสนอข้อมูลและแสวงหาความร่วมมือในชุมชน เพื่อหาแบบการจัดการน้ำบาดาลให้ถูกหลักสุขาภิบาล

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการน้ำบาดาลของชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านแหล่งน้ำ และรูปแบบการนำน้ำขึ้นมาใช้ ส่วนการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ส่งผลต่อคุณภาพน้ำบาดาล พบว่า ด้านการจัดการขยะ ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่น และทิ้งลงถังเดียวกัน ร้อยละ 32.65 ส่วนการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณรอบบ่อบาดาลในครัวเรือนพบว่า ในระยะ 30 เมตร จากบ่อบาดาลมีบ่อเกรอะ แหล่งน้ำเสีย และแหล่งกำจัดขยะใกล้กับบ่อบาดาล ร้อยละ 65.31, 55.10 และ 26.53 ตามลำดับ ด้านคุณภาพน้ำบาดาล พบค่าที่เกินมาตรฐาน คือค่าของแข็งละลายในน้ำมีค่าระหว่าง 692-1140 ml/mg และค่าโคลิฟอร์มแบคทีเรียมีค่าระหว่าง 4- > 2,400 MPN/100 ml

จากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า รูปแบบและแนวทางการจัดการน้ำบาดาลให้ถูกหลักสุขาภิบาลที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านเก่าน้อย มีดังนี้ 1) การถ่ายทอดข้อมูลเพื่อกระตุ้นการรับรู้สถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาลในชุมชน 2) การกระตุ้นให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบทางสุขภาพ 3) การส่งเสริมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพน้ำบาดาล 4) การส่งเสริมพฤติกรรมกรบริโภคอุปโภคน้ำในครัวเรือนอย่างถูกสุขาภิบาล และ 5) การสร้างกลไกการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาลในชุมชน

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการน้ำบาดาล การมีส่วนร่วมของชุมชน คุณภาพน้ำบาดาล

Title Project: Pattern of underground water management for sanitation by community participation
Ban Koawnoi, Tat Sub-district, Warinchamrap District, Ubon Ratchathani Province

Researchers: Chiraporn Lapkham, Nittaya Jitbantoeng, Somjate Tongdam, Aumporn pakhamsri and
Sayan Jantarade

Abstract

The objectives of this research are to 1) study underground water management of communities from the past to the present, 2) study environmental management in the communities affect to quality of underground water. 3) study underground water quality of community for consumer 4) find out a pattern of underground water management for sanitation by community participation. The research was based on process and activities enhancing community participation, learning, and exchanging between research team, community's members, and involved stakeholders. The study process consisted of developing a participatory research question; informing the project and recruiting volunteers to be a community research team; creating research tools; collecting data by focus group, community forums, and field surveys; analyzing and synthesizing data; planning activities and action; holding community forums for collaborating in community and local for find out a pattern of underground water management for sanitation.

The results showed that underground water management from the past to the present has been changed above source of water and how to take water to use. For environmental management in community affect to quality of underground water, solid waste management showed that communities did not separated hazardous waste from other waste 32.65 %. Environment management around wells in the household showed that 30 meters distance from wells has the septic tanks, waste water, and waste disposal sites 65.31%, 55.10% and 26.53 respectively. Underground water quality of community showed the result exceeding water quality standards, Including total dissolved solid in ranges 692-1140 mg/L, coliform bacteria in ranges 4 to > 2,400 MPN / 100 ml.

Furthermore, the finding of Pattern of underground water management for sanitation by community participation included, 1) Convey information to motivate perceptions about situation of an underground water quality in the community. 2) Encourage about health impact of consumption underground water contamination awareness. 3) Promoting environmental management that affect underground water quality. 4) Promoting behavior of consumption underground water for sanitary. And 5) Creating mechanisms to monitor an underground water quality in the communities.